

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ

30 август 2013 г. – Вариант 2

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговорите!

1. Къде в Европа първоначално се установяват древните българи в хода на Великото преселение на народите?

- А) на Иберийския полуостров и в Галия
- Б) на Балканския полуостров и в Трансилвания
- В) на север от Кавказ и в Панония
- Г) в Мизия и в Тракия

2. Народите на кои съвременни балкански държави произхождат от южните славяни?

- А) Румъния, Сърбия, Словения и България
- Б) Сърбия, Словения, Хърватия и България
- В) Гърция, Сърбия, Хърватия и България
- Г) Румъния, Сърбия, Гърция и България

3. За кое събитие става дума в следния откъс:

„Понеже императорът страдал силно от болки в крака и бил принуден да се върне с пет кораба и с приближените си в Месемврия, за да прави бани, оставил стратегите и войската със заповед да водят схватки, за да ги измъкнат от укрепението[...]. Конниците обаче разпространили слуха, че императорът бяга, и обзети от страх, се отдали също на бягство, без никой да ги преследва. А българите, като видели това, започнали да ги преследват подире им и повечето погубили с меч, а мнозина наранили. И като ги преследвали чак до Дунава, преминали го и дошли при т.нар. Варна [...].“

Из „Хроника“ на Теофан Изповедник

- А) битката при Клокотница (1230 г.)
- Б) битката при Одрин (1205 г.)
- В) битката при Онгъла (680 г.)
- Г) битката при р. Ахелой (917 г.)

4. На кого от посочените владетели е съуправител кавхан Исбул?

- А) хан Маламир
- Б) хан Тервел
- В) хан Кардам
- Г) хан Крум

5. С кое от посочените събития съвпада по време идването на Аспаруховите българи на Балканския полуостров?

- А) коронацията на Карл Велики за император
- Б) преминаването на Третия кръстоносен поход през българските земи
- В) установяването на Куберовите българи в Македония
- Г) мисията на Кирил и Методий във Великоморавия

6. На проведения във Венеция диспут през 867 г. Кирил се противопоставя на:

- А) привържениците на „триезичната догма“
- Б) привържениците на патриарх Фотий
- В) мисионерската дейност на папството в Централна Европа
- Г) папа Адриан II и римското духовенство

7. Кое религиозно учение е оказало силно влияние върху богомилската ерес?

- А) отшелничеството
- Б) манихейството
- В) исихазмът
- Г) варлаамитството

8. При цар Иван Асен II отношенията с коя от посочените държави НЕ са уредени с династичен брак?

- А) Никея
- Б) Унгария
- В) Дубровник
- Г) Епир

9. Кои творци са продължители на традициите на Търновската книжовна школа през втората половина на XV в.?

- А) Теодосий Търновски и Патриарх Евтимий
- Б) Владислав Граматик и Димитър Кантакузин
- В) Йоан Екзарх и Константин Преславски
- Г) Паисий Хилендарски и Софроний Врачански

10. Терминът *калфа* означава:

- А) помощник на майстор в някой занаят
- Б) откупвач и събирач на различни данъци
- В) нисък военен чин в османската армия
- Г) селянин, работещ земя на изполица

11. През коя година се осъществява опитът за въстание, известен като „Велчова завера“?

- А) 1855 г.
- Б) 1841 г.
- В) 1850 г.
- Г) 1835 г.

12. Сред главните дейци на Тайния български централен комитет (ТБЦК) са:

- А) Иван Касабов и Димитър Диамандиев
- Б) Христо и Никола Тъпчилещови
- В) Христо и Евлоги Георгиеви
- Г) Любен Каравелов и Христо Ботев

13. В какво се изразява модернизацията на българското изобразително изкуство през Възраждането?

- А) увеличават се зографските школи
- Б) изписват се църкви и манастири
- В) открива се Рисувално училище
- Г) появява се портретният жанр

14. Коя е вярната хронологическа последователност на събитията?

- 1) издаване на ферман за учредяването на самостоятелна българска църква;
- 2) осъществяване на „Великденската акция“;
- 3) прокламиране на реформаторския акт Хатихумаюн;
- 4) избиране на Антим I за пръв български екзарх

- А) 2, 3, 1, 4
- Б) 3, 2, 1, 4
- В) 2, 3, 4, 1
- Г) 4, 1, 3, 2

15. Разпускането на Първата българска легия се налага поради:

- А) влошаването на сръбско-турските взаимоотношения
- Б) избухването на Критското въстание
- В) извършването на държавен преврат в Румъния
- Г) нормализирането на сръбско-турските взаимоотношения

16. Организацията, известна под името „Добродетелна дружина“, е представител на:

- А) консервативно настроените среди в българското освободително движение
- Б) поддръжниците на движението за уния с римокатолическата църква
- В) радикално настроената част от българската революционна емиграция
- Г) фанариотското гръцко съсловие

17. За кое обществено движение през XIX в. се отнася следното описание?

„Ръководният център на движението се формира в Цариград, където по това време живеят над 25 хил. българи, между които и едни от най-богатите български търговци. Начело застават Стоян Стоянов Михайловски и Неофит Бозвели, който през 1844 г. успява да избяга от Атон и да се установи в турската столица.“

- А) просветното движение
- Б) национално-революционното движение
- В) църковното движение
- Г) четническото движение

18. Обособяването на две автономни български области – Източна, с център Търново, и Западна, с център София, е заложено от Великите сили в решенията на:

- А) Берлинския конгрес
- Б) Санстефанския предварителен мирен договор
- В) Парижкия мирен договор
- Г) Цариградската посланическа конференция

19. Младата българска армия, формирана в периода на Временното руско управление в българските земи, се нарича:

- А) Българска четническа армия
- Б) Земска войска
- В) Първа българска легия
- Г) Първа българска армия

20. Кое е пропуснато в откъса?

„Чл. 1. _____ образувана от бившето Българско книжовно дружество, е самостоятелно и независимо научно учреждение. Тя е юридическа личност и има седалище в София“.

- А) Българската народна банка
- Б) Българската академия на науките
- В) Търговската академия
- Г) Българската телеграфна агенция

21. Кресненско-Разложкото въстание избухва непосредствено след и във връзка с решенията на:

- А) заседанието в с. Дермендере
- Б) Топханенския акт
- В) Берлинския конгрес
- Г) събранието в местността Оборище

22. Чрез издадените през 1890 г. два брата за български владци в Скопска и Охридска епархии султанът:

- А) разрешава на българите да си избират един върховен църковен глава и един върховен граждански началник
- Б) разширява правомощията на Цариградската патриаршия върху българското население в Македония
- В) фактически признава правото на Княжество България да представлява интересите на българите зад граница
- Г) на практика подпомага гръцкото духовенство в борбата му срещу Българската екзархия

23. Кои са начело на създадената през 1899 г. земеделска организация, приела през 1901 г. названието Български земеделски народен съюз (БЗНС)?

- А) Димитър Благоев, Никола Габровски и Янко Сакъзов
- Б) Иван Ев. Гешов, Константин Стоилов и Михаил Маджаров
- В) Цанко Церковски, Янко Забунов и Димитър Драгиев
- Г) Стефан Стамболов, Захари Стоянов и Димитър Петков

24. В периода 1879-1939 г. България внася предимно:

- А) месо и месни произведения, масло, сирене, кашкавал
- Б) промишлени стоки, транспортни средства, химически продукти
- В) зърнени храни, брашно, плодове и зеленчуци
- Г) розово масло, тютюн, килими

25. Сред най-значимите имена на българското музикално творчество в междувоенния период са:

- А) Любомир Пипков, Панчо Владигеров, Филип Кутев
- Б) Владимир Димитров-Майстора, Златю Бояджиев, Цанко Лавренов
- В) Годор Влайков, Георги Стаматов, Елин Пелин
- Г) Васил Златарски, Петър Ников, Петър Мутафчиев

26. Как е представена ролята на Софийския университет в откъса?

„[...] За България обаче Софийският университет беше през всичкото време на своето съществуване главният център на целият интелектуален живот на страната; в Софийския университет добиха своето висше образование, изцяло или отчасти, почти всички ония, на които бе поверено ръководството и развитието както на другите училища в страната, така и на разните държавни учреждения и институции; в Софийския университет се разви и закрепна българската научна мисъл и се възпита българската студентска младеж в духа на академическите традиции, в любов към науката и духовното творчество, за успеха и напредъка на родината“.

Из реч на Богдан Филов, 21 май 1939 г.

- А) като научно учреждение с ограничена роля в интелектуалния живот на страната
- Б) като институция, имаща принос само за развитието на българската научна мисъл
- В) като една от многото институции, имащи важна роля в процеса на българското висше образование
- Г) като един от главните фактори в развитието на новата българска държава и на българската наука и култура

27. Кой от посочените документи е пряко свързан с последиците от Първата световна война в България:

- А) Манифест към българския народ на правителството на Кимон Георгиев (19 май 1934 г.)
- Б) Закон за защита на държавата (4 януари 1924 г.)
- В) Закон за съдене и наказание на виновниците за народната катастрофа (22 ноември 1919 г.)
- Г) Закон за защита на нацията (21 януари 1941 г.)

28. Тоталитарната държава е основана на:

- А) принципите на демокрацията
- Б) спазването на политическите и гражданските свободи
- В) политическия плюрализъм
- Г) пълния контрол върху всички сфери на обществения живот

29. По силата на Крайовската спогодба от 7 септември 1940 г. България:

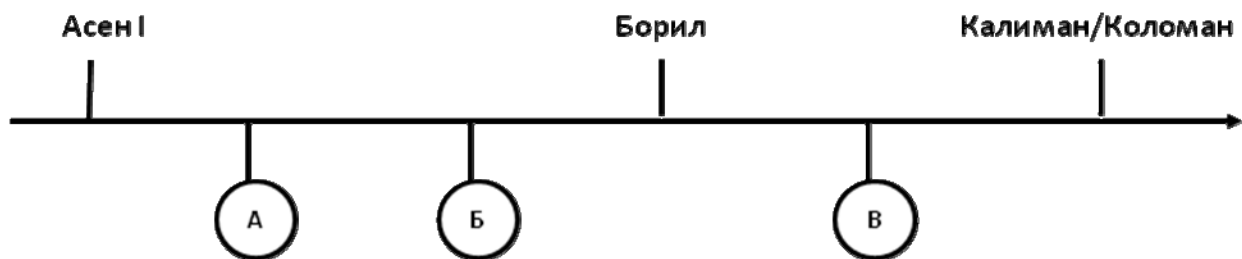
- А) се присъединява към Тристранния пакт
- Б) получава правото да се превъоръжава
- В) получава обратно Южна Добруджа
- Г) губи Западните покрайнини

30. Възстановяването на парламентарната демокрация в България започва да се осъществява след:

- А) 10 ноември 1989 г.
- Б) 16 май 1971 г.
- В) 4 декември 1947 г.
- Г) 10 декември 1999 г.

Отговорите на задачите от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

31. На линията на времето са представени български царе от края на XII в. и първата половина на XIII в. Срещу буквите в свитъка за свободните отговори запишете липсващите имена на владетелите, така че да бъде спазена хронологическата последователност на управлението им.

32. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете името на личността, която отговаря на описанието:

- А) български революционер, редактор на вестник „Свобода”
- Б) книжовник от Преславската школа, автор на съчинението „Шестоднев“
- В) първият генерал-губернатор на Източна Румелия

33. Срещу съответната буква в свитъка за свободни отговори запишете историческата личност и века, свързани с посоченото събитие/факт:

- А) признаване на титлата *кесар* на българския владетел
- Б) победа на българите при Върбишкия проход
- В) подписване на договора за влизане на България във Втората световна война

34. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете подходящия термин/понятие (*диван, вакъф, зограф, игумен, медресе, санджак*), който съответства на даденото определение:

- А) звание на художниците през Средновековието и Възраждането
- Б) съвет на везирите, начело със султана
- В) военноадминистративна единица в Османската империя

35. За всяко от изброените понятия посочете конкретен пример от българската или от съвременната световна история:

- А) деспотство
- Б) хегемония
- В) анексия

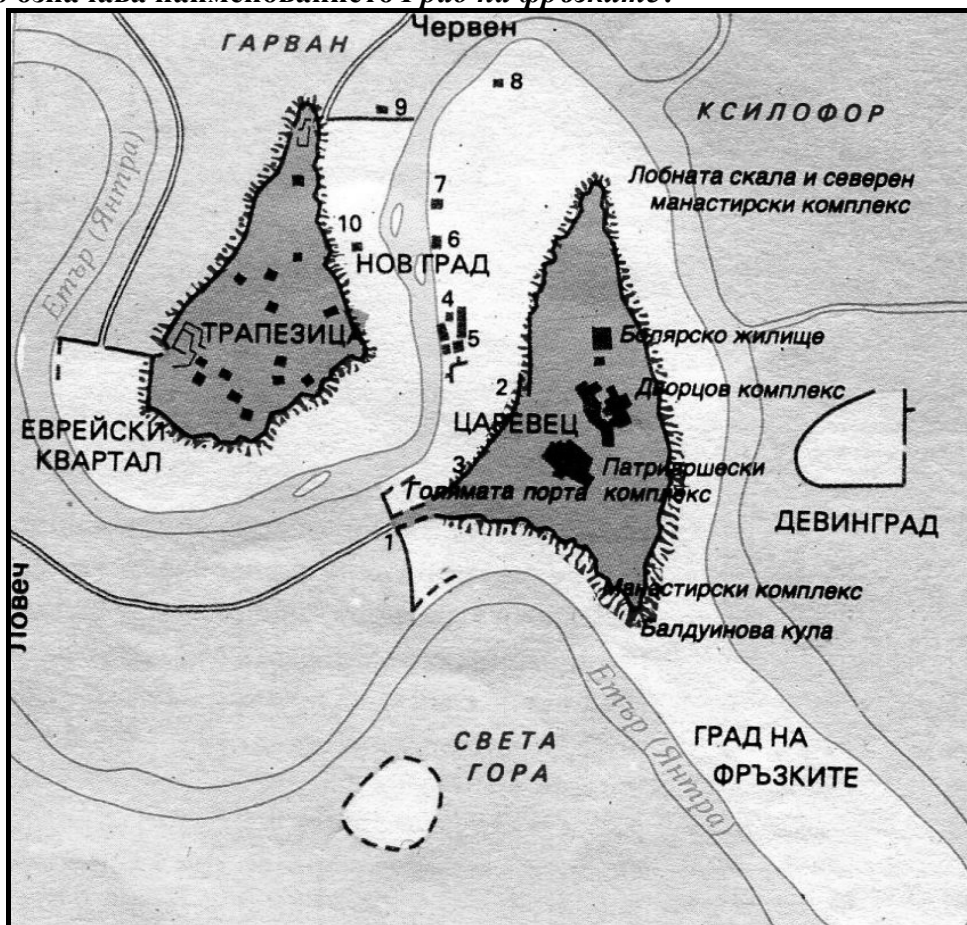
36. Прочетете откъса и отговорете на поставените въпроси:

„Те се събраха [...] и провъзгласиха за патриарх благоговейния и свет мъж, прославен с постнически дела и живот, преждеосвещения архиепископ Йоаким, не само устно, но и с писание на патриарх Герман, което всички източни епископи подписаха, запечатаха го с печат и го дадоха на благочестивия цар и на новоосвещения тогава патриарх Йоаким [...]“

- А) Кое събитие е описано в откъса?
- Б) Къде и през коя година се е състояло?
- В) Кой е владетелят, назован в откъса *благочестивия цар*?

37. Разгледайте карто-схемата и отговорете на поставените въпроси:

- А) Кой е изображеният град?
- Б) В кой период от историята на българската държава се издига той и с какъв статут?
- В) Какво означава наименованието *Град на фръзките*?

38. Разгледайте изображението и отговорете на поставените въпроси:

А) Част от коя война е и къде се състояла изобразената битка?

Б) Коя българска военна формация участва в тази битка и кой е нейният командир?

В свитъка за свободните отговори напишете в обем до 3 страници отговор на историческия въпрос:

Как цар Калоян постига международно утвърждаване на българската държава?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

1. Кои са основните вътрешно и външнополитически цели на българската държава при възкачването на цар Калоян на престола?
2. Какви са последиците за България от войните с Византия и Унгарското кралство?
3. Как се развиват дипломатическите отношения с Римската църква?
4. Какви са отношенията с Латинската империя?
5. Кои са основните резултати от действията на цар Калоян?

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ – 30 август 2013 г.

ВАРИАНТ № 2

Задача от 1 до 30.

Ключ с верните отговори

Въпрос №	Верен отговор	Брой точки
1.	В	1
2.	Б	1
3.	В	1
4.	А	1
5.	В	1
6.	А	1
7.	Б	1
8.	В	1
9.	Б	1
10.	А	1
11.	Г	1
12.	А	1
13.	Г	1
14.	Б	1
15.	Г	1
16.	А	1
17.	В	1
18.	Г	1
19.	Б	1
20.	Б	1
21.	В	1
22.	В	1
23.	В	1
24.	Б	1
25.	А	1
26.	Г	1
27.	В	1
28.	Г	1
29.	В	1
30.	А	1

Задача 31. – 3 точки

- А) Петър (II)
- Б) Калоян
- В) Иван Асен II

Задача 32. – 3 точки

- А) Любен Каравелов
- Б) Йоан Екзарх
- В) Алеко Богориди

Задача 33. – 6 точки

Събитие	Личност	Век
А) признаване на титлата кесар на българския владетел	хан Тервел/император Юстиниан II	VIII в.
Б) победа на българите при Върбишкия проход	хан Крум/ император Никифор I Геник	IX в.
В) подписване на договора за влизане на България във Втората световна война	Богдан Филов	XX в.

Задача 34. – 3 точки

- А) зограф
- Б) диван
- В) санджак

Задача 35. – 6 точки

Примерни отговори

- А) Добруджанско деспотство
- Б) България при управлението на цар Иван Асен II
- В) Босна и Херцеговина

Възможни са и други отговори

Задача 36. – 5 точки

- А) възстановяване на Българската патриаршия
- Б) Лампсак, 1235 г.
- В) цар Иван Асен II

Задача 37. - 5 точки

- А) Търново/ Търновград
- Б) Второто българско царство; столица
- В) квартал на франките/ на латините/ на чужденците

Задача 38. - 4 точки

- А) Руско-турската война (1877-78), връх Шипка
- Б) Българското опълчение, ген. Столетов

ВТОРА ЧАСТ – 35 точки

Отговор на исторически въпрос:

Как цар Калоян постига международно утвърждаване на българската държава?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

1. Кои са основните вътрешно и външнополитически цели на българската държава при възкачването на цар Калоян на престола? **5 точки**
2. Какви са последиците за България от войните с Византия и Унгарското кралство? **6 точки**
3. Как се развиват дипломатическите отношения с Римската църква? **11 точки**
4. Какви са отношенията с Латинската империя? **7 точки**
5. Кои са основните резултати от действията на цар Калоян? **6 точки**

35 точки се получават за пълен отговор, който включва:

- Определяне и изясняване на ключовите понятия в заглавието;
- Отговори на петте съпътстващи въпроси;
- Правилен подбор на основните факти;
- Анализ и обобщения на основата на аргументирани твърдения и верни факти;
- Висока езикова и правописна култура.